

4. Ярошовець В. І. Історія філософії. Словник. К. : Знання України, 2012, 1087 с.

5. Stein, L. Structure and style: the study and analysis of musical forms. Summy-Birchard Music, Miami, 1979, 293 p

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-68>

Самає Т. В.,

кандидат мистецтвознавства, доцент,

заслужена артистка України,

професор кафедри естрадного співу

Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва;

доцент кафедри музичного мистецтва

Навчально-наукового інституту

«Академія мистецтв імені С. С. Прокоф'єва»

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

м. Київ, Україна

ВОКАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЕСТРАДИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

З появою звукової підсилювальної апаратури (середина ХХ століття) в співочому мистецтві сформувався цілий ряд особливостей, які об'єдналися в окремий вид вокального виконавства, а пізніше втілилися в художній культурі певними стилями, жанрами, засобами виразності та специфікою. Це художнє явище ми сьогодні називаємо естрадним вокалом, яке синтезує в собі принципи музичного та естрадного мистецтв. Мистецтвознавці академічного напрямку за інерцією продовжують оцінювати вокальну естраду як складову лише музичного мистецтва, а сучасну виконавську техніку розглядають за принципами класичної школи, обмежуючись методичним спадком ХХ століття.

Принциповість таких підходів на сьогодні є малоефективною, оскільки не враховує зміни акустичних умов сучасного вокаліста, технічну оснащеність, нову виконавську естетику. Ці аспекти розкривають сучасні дослідники, вокальні педагоги-практики такі, як Дрожжина Н., Кліпп О., Білоброва О., Коробка В. та ін. В цих роботах вокальне мистецтво естради представлено як самодостатній художній вид сценічного мистецтва, розглядається його специфіка,

починаючи від постановочного етапу навчання співаків, напрацюванні вокальної техніки і завершуючи створенням сценічного образу.

Стимулом для перегляду підходів професійної підготовки естрадних вокалістів стало вивчення інноваційного досвіду західних вокальних педагогів і методистів, які досліджували і описували як скориговане звукоформування (метод співу в мовленнєвій позиції Сета Рігса), так і нову вокальну естетику («Повна вокальна техніка» Кетрін Садолін).

Вокальна техніка сучасних вітчизняних співаків значно зросла, їм не складає труднощів виконувати технічні твори з репертуару світових західних зірок таких, як К. Агільера, Аделі, Бейонсе, Дж. Тімберлейка, С. Сміта та багатьох інших. Але що ж відбувається з оригінальним репертуаром українських артистів, адже на кавер-версіях західних хітів вокальна естрада певного народу не може відбутися. Аналізуючи становище на вітчизняній естраді, ми усвідомлюємо ступінь ризику і втрати її автентичності, мутації в якусь форму технологічного процесу виробництва музичної продукції в контексті масової культури, що в медійному просторі називається шоу-бізнесом. Драматичність ситуації посилюється тим, що захоплення розважальною формою виключає змістовно-смыслову сторону творів або робить її другою.

Мова зовсім не йде про заборону світових зразків сучасної музики, важливим залишається гармонійно синтезувати національні особливості вокальної естради, не розчиняючи ментальну самотність в потоках глобалізації. Ризики втрати кращих традицій історичної та культурної спадщини України підтверджуються тим, що українська вокальна естрада ХХІ століття в основному демонструє зовнішній антураж виконавця і гострий дефіцит внутрішнього змісту вокально-музичного матеріалу.

З 2000-х років національна скарбниця вокального мистецтва перестала поповнюватися, а весь сучасний репертуар став одномоментним, де твори функціонують за принципом конвеєру. Професійні композитори і поети-піснярі сьогодні не затребувані у процесі створення художніх творів для української вокальної естради, а вітчизняний медійний простір переважно заповнений аматорською продукцією. Проаналізуємо деякі моменти цієї несприятливої ситуації для розвитку національної естради.

Однією з причин, є імітація молодими співаками англословного саунду, яка стимулює використання законів романо-германської мовної групи, тоді як українська фонема відноситься до групи слов'янських мов. Таким чином, автори-виконавці при написанні своїх оригінальних творів, захоплюючись західним саундом, запозичують іноземні

фонетичні принципи, порушуючи закони фонем української мови. З 2010-х років на вітчизняній сцені утворився цілий напрям, що сьогодні називаємо «українське R & B».

Така динаміка природна естрадному мистецтву, проте чим в перспективі загрожує захоплення чужою культурою національній музиці? Наприклад, у творчості групи «Один в каное» автор-виконавець Ірина Швайдак робить пріоритетними акценти своєї мелодійної лінії, ігноруючи при цьому правильність наголосів в словах. При всій демократичності вокальної естради, це можна розглядати як індивідуальну манеру, впізнаваність, якби не одне але... Непідготовленому слухачеві часто складно зорієнтуватися, що ці твори виконуються українською мовою. При цьому, «творчі» експерименти І. Швайдак поширюються і на поезію українських класиків. При виконанні пісні «Човен» на вірш Івана Франка, солістка настільки вільно адаптувала твір великого поета, що від його філософського змісту залишився лише контур. Безумовно, це можна віднести до авторської ідеї композитора, але, у наявності незнання законів пісенного віршування та орфоепії, оскільки І. Швайдак не є професійним музикантом і співачкою. У фаховій площині подібні ж експерименти з алогічними наголосами в словах, невиправданими цезурами змінюють емоційну складову сприйняття української пісні.

Якщо ми не будемо ретельно стежити за чистотою співочої культури, то в решті решт це негативно позначиться на стан справ в освітній сфері, зокрема програмах виховання професійних артистів вокалістів. Упродовж останніх десяти років для молоді стає проблемою навіть кантилений спів, змістовність твору, а також артистична багатогранність у створенні пісенного образу. В результаті чого такий жанр вокальної естради як «театр пісні» вже знаходиться у глибокій кризі.

Жанрова обмеженість сьогоденної української пісенної естради пояснюється і тим, що з 2000 років з медійного простору поступово витіснили твори багатьох професійних композиторів і поетів-піснярів, через які зберігалася українська співучість, її національний колорит. Заміна художніх творів ХХ століття на модні одноденки пояснюється політичним контекстом, де цінний пісенний фонд називається архаїкою радянської епохи.

Безумовно, вокальне мистецтво естради України знаходиться в постійній динаміці, синтезуючи жанри, стилі, культури, і в цьому процесі важливо, щоб ми не втратили наступність поколінь, свого коріння і національні орієнтири у формуванні культурної спадщини.